

UIT HET VACANTIEDAGBOEK ❏
 VAN NEERLANDICUS (1) ❏

HET IS NOG NIET ZOO HEEL LANG GEleden, dat ik mijn vriend Neerlandicus zag lezen in een geschreven boek. Als naar gewoonte was ik onaangediend in de huiskamer gekomen, waar zijn vrouw bezig was kousen te stoppen en hij zijn pijp zat te rooken met een heel dik schrift voor zich. 'k Ben niet nieuwsgierig, maar weet graag alles, en dus vroeg ik: „Wat is dat? Kopie voor de pers? Ga je een boek uitgeven?” „'k Denk er niet over,” was zijn antwoord, „maar als je het graag weten wil: dit is mijn vacantiedagboek.”

„Nu nog mooier; een ander mensch wil in de vakantie liefst geen pen of potlood in de hand nemen en jij gaat juist in die heerlijke dagen van zalig-niets-doen een boek bijhouden.”

„Dat wil ik je wel eens vertellen, hoe ik daartoe gekomen ben. Ik las eens van een vrouw, die enkele jaren gehuwd was en toen meende, dat ze het heel kwaad had. Ze had haar leed lang opgekropt, maar eindelijk vertelde ze er iets van aan een oudere vriendin. Deze liet haar heelemaal uitpraten en zei toen: „Zeg, toen je verloofd was, woonde je niet in dezelfde plaats als je verloofde. Hebben jullie toen druk aan elkaar geschreven?” „Natuurlijk, ten minste eens per week, maar ook wel twee- of driemaal in de week.” „En heb je die brieven vernietigd of heb je ze bewaard?” „Alles bewaard: twee mooie pakjes met lintjes er om heen.” „Prachtig, dan moet je nu, als je alleen bent, je eigen brieven nog eens alle overlezen; beloof je me dat?” „'k Wil het wel doen, maar ik begrijp heelemaal niet, wat die brieven te maken hebben met hetgeen ik je vertelde.” „Daar zullen we later wel eens over praten.”

„Het jonge vrouwtje zocht, zoodra haar vriendin weg was, de doos op, waarin twee pakjes brieven geborgen waren: een met een rood- en een met een wit lint. Dat laatste pakje nam ze mee en begon te lezen, van nummer één af. Dagelijks zette ze de lezing voort en... ze schaamde zich voor zich zelf, dat ze van zoo heel veel mooie voornemens zoo weinig was nagekomen; dat ze haar man met heel andere oogen aanzag, dan ze haar verloofde had aangezien. Dit bracht haar op de knieën en na dagen van strijd en gebed was ze heel wat veranderd, zoo zelfs, dat haar man er niets van begreep: dat was weer zijn vrouwtje uit de wittebroodsweken.

❏ „Op een avond, toen ze heel vertrouweljk samen

zaten, kon de man het niet langer uithouden: hij pakte zijn vrouw in zijn armen en zei: „Nu laat ik je niet los, vóór je mij verteld hebt, hoe je zoo veranderd bent; want veranderd ben je, mijn schatje.” En zij biechtte op, dat ze haar brieven had overgelezen van vóór haar huwelijk.

„Den volgenden dag had manlief het pakje met het roode lint in zijn handen. Ook hij ging lezen met hetzelfde gevolg van strijd en gebed, zoodat na enkele dagen het tooneeltje zich herhaalde en de vrouw haar man omhelsde met de woorden: „Nu heb ik mijn ver- loofde weer terug.”

„Zie je,” zoo vervolgde mijn vriend, „dat heeft mij er toe gebracht om juist in de vakantie een dagboek aan te leggen. 'k Durf wel zeggen, dat ik mijn werk van harte liefheb; maar in iederen arbeid komen dingen voor, die ons teleurstellen en dreigen moedeloos te maken. Dan denkt een mensch, dat hij het heel kwaad heeft. Zoo'n dag had ik vandaag. En dan pak ik 's avonds mijn dagboek en zie, wat heerlijke dagen God me reeds geschonken heeft. Hoeveel reden ik heb tot dankbaarheid. Het einde is dan gewoonlijk, dat ik met Job zeg: „Zouden wij het goede van God ontvangen, en het kwade niet ontvangen?” De balans is dan spoedig opgemaakt en wijst veel meer posten van het goede dan van het kwade aan en ik ben door Gods genade dan weer genezen, totdat ik mijn dag- boek weer noodig heb.”

Ik vond dat een heel mooie verklaring en was wel heel begeerig om dat boek ook eens in te zien. „Och ja,” zei mijn vriend; „neem het maar eens mee; het is niets bijzonders en ik vrees, dat de lezing je zal tegen- vallen.”

Dat „tegevallen” werd „meevallen” en na lang praten kreeg ik verlof er zelfs wat uit over te nemen voor „Timotheüs.” „Nu ja,” zei hij ten slotte, „omdat het voor „Timotheüs” is, kan ik niet langer tegen- spartelen. Dat blad heb ik gelezen van het eerste nummer af en ik lees het nog geregeld. Ga je gang maar, doch niet te veel, en als er soms iets heel intiems tusschen staat, dan dit weglaten.” „Afgesproken,” en ik weg: hij mocht eens berouw krijgen. En zoo kon ik nu laten afdrucken de vakantie-periode van het jaar 19...

J. C. WIRTZ CZN.

12 Mei 19...

De voorbereiding voor de vakantie kan beginnen, want ze is voor mij vastgesteld op de eerste helft van Augustus. Wat is er al veel te overwegen! Allereerst, of het werkwoord „reizen” in den bedrijvenden dan wel in den lijdenden vorm zal vervoegd worden. Vroeger was het onovergankelijk: nu niet meer. De schooljongens kunnen nu vervoegen: ik reis, jij reist, hij reist, wij reizen, gij of u reist, zij reizen. Maar ook: ik word gereisd, jij wordt gereisd, hij wordt gereisd, wij worden gereisd, gij of u wordt gereisd, zij worden gereisd. In overleg met mijn vrouw hebben we besloten heel ouderwets zelf te reizen en ons niet door een reisver- eeniging te doen reizen. Dit laatste heeft stellig veel voordeelen, maar althans dit jaar maken we er geen gebruik van.

Toen kwam de vraag: binnen- of buitenland. De geldmiddelen behoeven hierbij niet mee te spreken, want dit jaar kan men in sommige vreemde landen goedkooper terecht dan in eigen land. Maar we hebben de Zwit- sersche bergen al eens gezien en er is in ons eigen land nog zoo heel veel moois om dat op een rustig plekje te genieten, dat we binnenslands zullen blijven. ❏

NAAR NOORWEGEN

II. Dwars over het Haukelifjeld

EINDELIJK WAREN WE IN HET HOTEL. Hier in het hooggebergte heeft de staat een pleisterplaats, Statens Stue Haukelisaeter. Het is een complex van grootere en kleinere gebouwen in Noorschen stijl. Tegenover het met gras gedekte hoofdgebouw staan een paar oude stabburs, vroegere voorraadschuren, die nu ook tot hotelruimte zijn ingericht. Dan is er een nieuw hoofdgebouw bij gekomen met modern comfort ingericht. Maar dat is ook alles. Verder is er niets, geen huis, geen schuur, of het moet dan het houten huisje zijn, dat de aardige blondkoppen van den hotelhouder hebben gebouwd om er den zomer in door te brengen. Ze zaten met hun drieën in een kar met een heel nest honden bij zich. Een groote jongen was er met de moeder van de jonge honden. We gingen natuurlijk kijken naar het jonge goed en maakten een praatje. Er waren zes jongen geweest, maar een was er dood gegaan. We mochten er geen meenemen, ook niet voor een stukje chocolade. Dat wilden ze wel hebben, en dadelijk staken ze ons de hand toe om te bedanken.

We waren alleen hier gekomen om het middagmaal te gebruiken.

„Dat is een goed land hier,” zei een van het gezelschap. „Ik zag zoo net, dat een bediende naar het meer ging en wat forellen opschepte.”

Ik denk, dat men een kaar met visch in het meer had liggen om steeds voldoende voorraad versche visch te hebben. Maar mij was het eens overkomen, dat ik den zalm, dien we 's middags aan tafel kregen, even te voren had zien vangen. Het is een prachtland voor liefhebbers van visch en van visschen.

We konden rustig ons maal gebruiken en op ons gemak in de Spisestue ons kop koffie drinken, vóór onze auto's weer voorkwamen. Toen ging het weer in snellen rit verder.

Het was merkwaardig, hoe diep het landschap zich in mijn herinnering had gegrift. Ik herkende elk plekje. Dat is het voordeel van een voetreis. Men heeft tijd om de dingen in zich op te nemen. Dat heeft men in een auto zoo niet. En aan den weg, dien we nu inreden, knoopten zich allerlei herinneringen vast. Hoe we een vorige maal dezen weg van de andere zijde opgeklommen waren. Welk een indruk dit woeste hoogland, dat we toen voor de eerste maal zagen, op ons had gemaakt. We waren over den bergkam heen en zagen dan ook weldra weer den boomgroei verschijnen. Eerst de kleine berkjes. Dan ook de dwergdennen, die langzamerhand in grootte toenamen, tot ze weldra weer een bosch begonnen te vormen, dat nog wel dun en klein was, maar toch na de woeste kaalheid, waardoor we getrokken waren, ons aangenaam aandeed. „Het begint hier weer wat op de wereld te lijken,” merkte een der reizigers op. Spoedig waren we bij Vaagsli, waar de beide oudjes, die vroeger op Haukelisaeter gewoond hadden, hun laatste dagen slijten. Knut Haukelisaeter (in Noorwegen noemt men zich graag naar de plaats waar men woont) had een vijftig, zestig jaar geleden zich met zijn jonge vrouw daar gevestigd en had zijn eenvoudige woning tot een groot hotel zien uitgroeien. Ik vroeg den chauffeur, of ze nog leefden. Ja, dat deden ze nog. Maar ze waren allebei stokoud en de oude Knut was erg aan het aftakelen. Hij is nu ook al diep in de tachtig.

☞ ☞ ☞ ☞

390

UIT HET VACANTIEDAGBOEK VAN NEERLANDICUS

(II) ☞

EURÈKE,” RIEP ARCHIMEDES, TOEN HIJ de wet van het soortelijk gewicht gevonden had, en hij vergat zich aan te kleeden na het nemen van zijn bad. En ik zei ook „Eurèke,” maar op zijn Hollandsch, dus: „k Heb het gevonden,” toen ik behoorlijk gekleed van mijn onderzoekingstocht terugkwam en aan mijn vrouw zei: „We moesten dit jaar naar Oegstgeest gaan.” „Oegstgeest? waar ligt dat ergens in de wereld?” „Vlak bij Leiden; een kwartier van het station Leiden begint de gemeente Oegstgeest. We kunnen vandaar in 26 minuten per electriche tram in Noordwijk zijn; in 21 minuten in Katwijk, en om in Scheveningen te komen hebben we wel twee lijnen. De Haagsche tram brengt je in een half uur van den Dierentuin in Den Haag, waar lijn 9 verder gaat naar Scheveningen, en de N. Z. H. T. loopt van Oegstgeest over Leiden, Voorshoten, Voorburg, Den Haag in een uur naar Scheveningen. Op regendagen zijn we vlak bij Leiden en kunnen per tram wel tien musea bezoeken, zoodat zelfs een volledige regenperiode nog gelegenheid genoeg biedt tot ontspanning. Bij mooi weer hebben we nog Warmond, Noordwijkerhout, het Skager- en Brasemermeer en de heele streek tusschen Leiden en Den Haag met Wassenaar, de Kievit, Wassenaarsche Slag, Meyendel, enz.”

„Houd maar op,” riep mijn vrouw; „je denkt, geloof ik, dat we drie maanden vacantie krijgen in plaats van twee weken. Vertel me liever eens, of je ook al een pension gevonden hebt voor die veertien dagen en breng me alvast eens op de hoogte van Oegstgeest zelf. Wat is dat voor een gat?”

„Heelemaal geen gat, vrouwlief! 't Wordt hoe langer hoe meer een weelde-dorp, en ik kreeg den indruk, dat het Bestuur der gemeente alles doet om nut en gerief met schoonheid te verbinden. Allereerst heb ik een pension. Dat kostte niet veel moeite, want ik was in het „Witte Huis” gaan koffiedrinken. Dat ligt in het Wilhelminapark, aan alle kanten door boomen omringd, met een heerlijk uitzicht op de tuinen van Rhijngeest. Het hôtél-pension is keurig ingericht met veel gelegenheid om buiten te zitten. Het verkeer langs den weg, die Den Haag met Haarlem en Amsterdam verbindt, is heel druk, maar het hindert de pensiongasten niet, daar het hôtél ver genoeg van den weg af ligt. Het twaalf-uurtje was er heel goed, de prijzen billijk en toen heb ik meteen maar afspraak gemaakt voor de dagen van 1 tot 15 Augustus.

Daar ik nog een paar uur over had, heb ik Oegstgeest eens doorgewandeld. Het oude Oegstgeest ligt voor een deel verderop en heet gewoonlijk het ouwe dorp. De parken zijn heel mooi. Het Wilhelminapark lijkt het oudste; dat is geheel bebouwd, en daarin staat het mooie Gemeentehuis, en daar vindt men ook het post- en telegraaf-kantoor. De parken Prins Hendrik en Juliana loopen in elkaar en zijn voor meer dan de helft bebouwd en bewoond. Daar is ook een mooie vijver met fontein. Vooral deze parken bieden heel wat verscheidenheid in bouwstijl en hebben niets van dat eentonige, dat men elders vindt. 'k Zag er rieten daken naast veel daken met roode of grijze pannen. Bij het rondkijken dacht ik onwillekeurig aan iets, dat wijlen Ds. Gispen schreef aan zijn vriend in Jeruzalem. 't Was in den tijd, dat het Centraalstation te Amsterdam gebouwd werd, en toen schreef Ds. Gispen ongeveer het volgende:

„Er wordt hier een heel groot gebouw gezet. Men zou het kunnen gebruiken voor museum, voor beurs, voor . . . en men zegt, dat het ook voor station dienst kan doen.”

In hoever er reden bestond voor die scherts, laat ik geheel rusten. Ds. Gispén wilde er blijkbaar op wijzen, dat men bij het bouwen te veel let op uiterlijk schoon en te weinig op doelmatigheid. Zoo zag ik ook vandaag in Oegstgeest enkele huizen met kleine ramen, terwijl het dak nog ver uitstak boven die ramen. 't Moet daarbinnen altijd tamelijk donker zijn. Is dat doelmatig? Zijn licht en lucht niet de allereerste eischen der gezondheidsleer? 'k Zag er ook een villa in den vorm van een boerderij; tot in de kleinste bijzonderheden alles nagebootst: planken, die zóó uit een boom gezaagd zijn en dus heel ongelijk van breedte en vorm. Het droogrek ontbreekt niet. 'k Moet zeggen, dat zoo'n gebouw heel wat bijdraagt tot de schoonheid van het park; maar is het een doelmatig huis om het te bewonen?

'k Hoop in Juni of begin Juli nog eens naar Oegstgeest te kunnen gaan, want dan zullen die parken wel één en al rozen zijn. 'k Zag nu overal rozenknoppen: als die opengaan, moet het wel heel mooi zijn. 'k Vermoed, dat we er in Augustus ook van genieten kunnen.

'k Stond ook nog te kijken in een der lanen naar een gewoon landhuisje, waar een klimplant heel aardig tegen huis en dak opliep en waar al heel veel bloemknoppen in zaten. Daar was juist een tuinman in de buurt, vermoedelijk nog familie van Barend, den tuinman van Jan Adam Kegge uit de Camera Obscura; hij was althans even spraakzaam en begon al gauw een praatje. „Ja, mijnheer! dat is de pelargonium, en zoo gewoon noemen de menschen hem den bruidssluijer, en dit huisje heet dan ook „het huisje met den bruidssluijer;” maar u moet over een paar maanden eens komen kijken; dan is dat alles wit.” 'k Beloofde me zelf dit te doen begin Augustus, maar vroeg nog: „Waarom heet juist dit gebouw „het huisje met den bruidssluijer.”

Het huisje met den bruidssluijer

'k Meen toch, dat ik diezelfde plant nog wel bij andere gebouwen gezien heb.” „Ja, mijnheer! dat weet ik zoo niet; de menschen zeggen het allemaal en dan praat de een den ander na.”

Dit alles en nog veel meer heb ik aan mijn vrouw verteld; misschien al wel te veel, want ze stelt zich van die vacantie in Oegstgeest nu zooveel voor, dat het haast niet meer kan meevallen, en als ze wat jonger was, zou ze misschien net doen als de jongens op de kost-

school, die hadden uitgerekend, dat er nog twee miljoen zes honderd acht en zeventig duizend en vier honderd seconden (2.678.400) moesten verlopen, eer ze vacantie kregen. Iederen avond trokken ze er 86,400 af, zoodat het aantal geregeld kleiner werd.

Nu, eerlijk gezegd, ik verlang er ook een beetje heel erg naar en stel me veel voor van ons verblijf in het „Witte Huis” te Oegstgeest.

J. C. WIRTZ

VRAGENBUS LETTEREN EN TAAL

Gevraagd wordt door L. H. T. te O., of 't gebruik van dikwijls niet te verkiezen is boven dat van vaak, welk woord zijn leeraar in goed verzorgden stijl niet gepast vond.

De voorkeur, die in de taal een woord doet verkiezen boven een ander, dat dezelfde beteekenis heeft, hangt menigmaal van den smaak af. Men heeft daarbij te denken aan de gevoelswaarde van de woorden, welke niet bepaald behoefte te worden door de oorspronkelijke beteekenis of afkomst van een woord, maar wel door den indruk, dien het bij den hoorder of lezer wekt, doordat het zeer alledaagsch geworden is, of in een bepaalden maatschappelijke kring veel gebruikt wordt. De grond voor de versmading, die het dan terugdringt, is niet steeds redelijk. Een woord met oorspronkelijk treffend juiste beteekenis kan mettertijd als onduidelbaar plat uit de beschaafde taal worden uitgestooten en wordt dan soms door een Fransch of Engelsch woord vervangen! Uit de Statenvertaling zijn allengs ook woorden verdwenen, die voor andere plaats gemaakt hebben, ook wel om hun gevoelswaarde. En de leeraar, bovenbedoeld zou kunnen aanvoeren, dat hij in die vertaling het woord vaak niet aantreft.

Vaak beteekent dikwijls. Het komt af van vak, waarvan het een oud meervoud (vake) is, en beteekent dus: bij vakken = bij wijlen.

Vaak heeft dezelfde beteekenis als wijl, dat ook een tijdsverloop of tijdvak beteekent, en in de aanduiding: wijlen de heer N. N. wil uitdrukken, dat die genoemde in een afgesloten tijdvak geleefd heeft, zoodat men wil zeggen: de in een verleden, afgeloopen tijdvak levende heer N. N.

In dikwijls beteekent dik talrijk, verwant met: van grooten omvang. Het beduidt dus: talrijke, vele wijlen of tijdvakken.

De afkomst van de twee woorden is zeker geen grond voor de toekenning van grootere waardigheid aan een van beide. Wezenlijk standsverschil is er niet. De smaak moet beslissen. Maar het is te waardeeren, dat we het gebruik van dikwijls met dat van vaak kunnen afwisselen, ook in poëzie, al voelen we wel iets voor de opmerking van den leeraar; niet veel, maar toch iets.

Dat vaak niet steeds door dikwijls te vervangen is, blijkt in een paar regels uit „De ledige stoel,” gedicht van A. J. de Bull, waarin een weduwe tot haar zoon, dat den stoel van zijn overleden vader voor zijn spel gebruikt zegt:

„Vaak hebt gij, zijn hoop en lust,
Op zijn knieën neergezeten
Teederlijk door hem gekust,
Toen uw dartel spel vergeten.”

Ook is vaak geen basterdwoord, maar van zuiver Nederlandschen oorsprong.

H. J. E.

Vragenbus voor Algemeene Onderwerpen

L. A. te Z. vraagt een middel om bevestigd te worden in het geloof.

Wij gelooven, dat er geen beter is, dan het geregeld lezen in den Bijbel. Niet hoofdstuk voor hoofdstuk achtereens, als een sleur, om den Bijbel maar door te komen. Doch telkens eenige verzen, waarover men dan enkele oogeblikken nadenkt. Men zal dan niet altijd het gelezene verstaan, maar dat hindert niet. Als men visch of vleesch eet, legt men graten en beentjes ter zijde. Bij den Bijbel is het zóó, dat, wat ons graten en beentjes lijken, later heerlijk voedsel blijkt te zijn. Maar we houden ons met het voor ons op een oogenblik „onverteerbare” niet bezig, doch gaan voort. Het geestelijk voedsel, dat we dan nuttigen, al is het nóg zoo weinig, versterkt ons, en met het dagelijksch voortlezen (voorteten, mag ik wel zeggen) wordt onze inwendige mensch van dag tot dag vernieuwd.

Ik kan u en allen jonge lezers en lezeressen geen beteren raad geven dan dezen: elken dag voor uzelf, eenvoudig, biddend, ernstig, eenige verzen te lezen uit onzen dierbaren Bijbel.

J. N. V.

MOEDERDAG 1927

ALS IK IETS OVER MOEDERS GA ZEGGEN, denk ik over liefhebben.

Als ik over liefhebben denk, komt mij in de herinnering een klein stukje papier, dat mij van de week in handen kwam.

Een stukje papier, waarop in het Fransch iets stond geschreven uit de „Imatatio Christi.“ „Niets is zoeter dan de liefde, niets sterker, niets hooger, niets wijder, niets aangener, niets voller, niets beter in hemel of op aarde. Zij voelt geen last, rekent geen moeiten, zou meer willen doen dan zij kan; van het onmogelijke wordt niet gesproken, omdat zij oordeelt, dat voor haar alle dingen mogelijk en geoorloofd zijn.

„Dus is zij tot alle dingen in staat, en zij bereikt veel en brengt veel tot stand, waar hij, die niet liefheeft, te kort schiet en bezwijkt.

„De liefde waakt, en sluimerende slaapt zij niet, vermoeid zijnde laat zij niet af, gebonden zijnde is zij niet gebonden, verschrikt zijnde wordt zij niet vervaard, maar als een levende vlam en een brandende fakkel breekt zij uit naar boven, en baant zij zeker haar weg.“

Het is deze soort liefde, dacht ik, die men in het hart van een moeder vindt.

Zij is tot alle dingen in staat; van het onmogelijke wordt niet gesproken, omdat zij oordeelt, dat voor haar alle dingen mogelijk zijn.

Querido teekent ons in een zijner boeken een moederfiguur uit de Jordaan.

Neel heet ze, Neel Burk. Ze heeft een nerinkje in de Willemstraat en ze heeft haar tiende kindje gekregen. Zoo blij is ze met dat kindje! Ja, 't is waar, haar man is werkeloos en ze hebben geen geld voor de baker, maar ze wil niet tobben. Ze zal vechten voor haar kinders tot den laatsten snik. Ze zal altijd weer opnieuw beproeven en nooit loslaten, zwoegen en leven voor al de happende mondjes tegelijk. En nu weer dat jonge bekje er bij, dat lieve stakkertje, dat haar zoo behoeft!

„Juffrouw Burk,“ zei de dokter, „als jij je kind en vooral je zelf wilt behouden, dan dien je dadelijk met het zelf voeden op te houden. Als u doorgaat, bent u stekeblind in twee weken.“

Neel had geklaagd over duizeligheid, over pijn aan haar oogen. Vandaar dit antwoord.

Na het bezoek van den dokter had Neel Burk geen rustig oogenblik meer, — alles in haar verzette zich tegen de daad. Ze zou haar kindje het beste onthouden, dat hem te geven was? Niet zij!

„Niet luisteren naar den dokter,“ zei ze tegen zichzelf, „maar hou je nu kalm, kalm!“

Toen den volgenden dag de dokter binnenkwam, zag hij aan Neels gezicht, dat er iets ergs tegen zijn besluit in bij haar gebeurd was. Hij probeerde haar de onmenselijke waaghalzerij van haar weerstrevende, halstarrige daad te verklaren. Neel Burk bleef bij haar besluit.

„Ik voed hem zellefers, dokter!“

„En je blindheid?“ dreigde zijn stem.

„Dan maar blind!“

Neel Burk is een type uit een boek, maar ze zou nooit in een boek beschreven zijn, als moeders niet waren zooals Neel Burk, die onmogelijke dingen presteeren, omdat ze vinden, dat haar veel mogelijk en veel geoorloofd is.

Eens spraken twee vrouwen over „liefhebben.“ Het was in den ouden tijd, toen er een zware krijg heerschte tusschen Piatra en Falticeni. Carmen Sylva, de Roemeensche Koningin, heeft het verhaal voor ons opgediept.

Op het Koningslot woonde Stephen de Moedige, die vijftig veldslagen had gewonnen. Het slot was gelegen tusschen de twee steden.

Dat Stephen den bijnaam van „de Moedige“ had gekregen, dankte hij aan zijn moeder.

Eens was het gebeurd, dat hij ten strijde toog, het slot achterlatend in de hoede van zijn moeder en zijn jonge vrouw.

Midden in den nacht klopt iemand aan de slotpoort.

„Moeder! Moeder!“ klinkt het klagend over de donkere grachten, „doe open, doe open. Ik ben Stephen, uw zoon; de Turken achterhalen mij en mijn wonden doen mij pijn!“

De jonge vrouw wil naar beneden snellen, maar de moeder houdt haar tegen.

Van den torentrans klinken wreede woorden, die de jonge vrouw in elkaar doen zakken: . . . „Ik heb geen zoon, die voor zijn vijanden vlucht. Mijn zoon staat aan het hoofd van zijn leger, en als hij valt, sterft hij als een held in 't heetst van 't gevecht!“

Den volgenden dag was de „joyeuse rentree“ (blijde binnenkomst) van Stephen den Moedigen, die aan het hoofd van zijn overwinnend leger binnentrok, en de moeder stond bij de hoofddeur en keek naar de thuiskomst van haar zoon, die gestreden had en overwonnen.

„Maar ik had je toch het meeste lief,“ zegt de zachte, jonge vrouw, als ze zich werpt in zijn armen. „Ik zou je wel opgedaan hebben, als ik het maar had kunnen doen.“

Stephen de Moedige antwoordt niet; zijn blik rust op de gestalte van zijn moeder . . . over zoo iets praat je niet!

Aan zoo iets denk je alleen maar in je beste oogenblikken als aan het kostbaarste dat je bezit. Iets begrijp je van de levende vlam en van de brandende fakkel, die naar boven uitbreekt en zich zeker een weg baant.

Wie bloemen zendt op den Moederdag om de herinnering aan zijn moeder te eeren, of om haar zelf een blijk van liefde te geven, zal het met verteederding in de ziel doen en met weinig woorden, omdat men over de diepe dingen slechts stamelen kan.

Misschien had onze moeder iets van Neel Burk. Misschien iets van de slotvrouw van Falticeni . . . of wel van beide tegelijk? Wat moet er toch in Gods hart zijn, dat Hij zoo iets teers en verhevens als moederliefde de wereld instuurde!

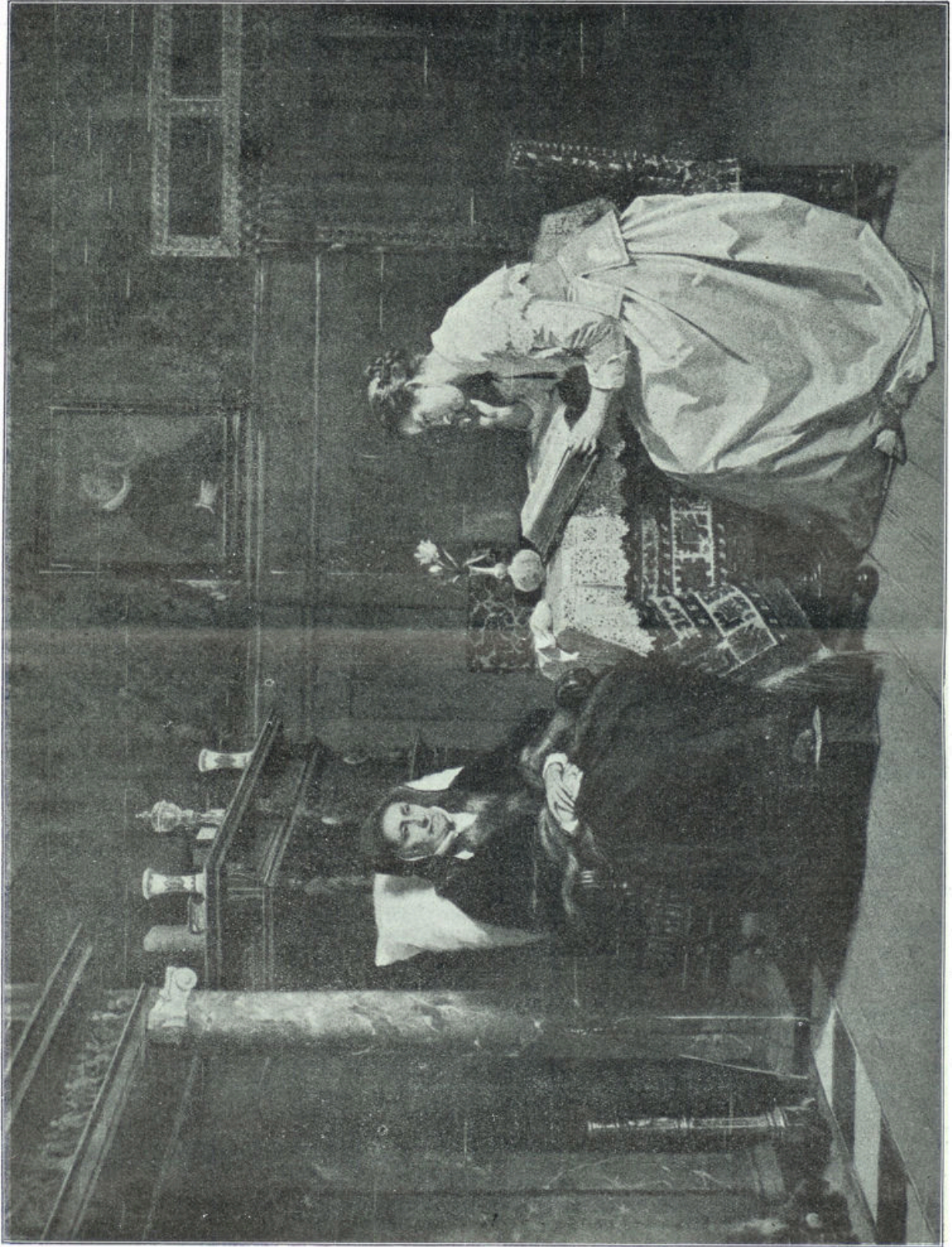
A. v. H.-S.

UIT HET VACANTIEDAGBOEK VAN NEERLANDICUS

(111)

1 Augustus 19 . . .

MOOI WEER EN DUS VANDAAG NAAR zee. De Ober beweerde, dat Katwijk tegenvalt, als men eerst in Noordwijk is geweest en dus gingen we vandaag naar Katwijk. Dat schijnt wel de badplaats voor de Leidenaars te zijn, want niet alleen bracht de tram scharen moeders met kinderen, maar ook bootjes en motorschuiten zorgden telkens voor nieuwen toevoer. Het is vooral de burger- en arbeidersstand, die zich hier neerlaat, wat te zien is aan de talloze tenten en tentjes van primitieven aard, die opgeslagen zijn buiten het terrein van het badhuis.

Moeder en Dochter.

Op dat vrije strand gaan velen in zee, wat dan kosteloos kan gebeuren, maar ook gevaren meebrengt; want vooreerst is daar geen deskundig toezicht, en in de tweede plaats zijn er ook daar, evenals overal aan het zeestrand, gevaarlijke plaatsen. Wat dit laatste gevaar betreft: dit is tot een minimum teruggebracht, daar de Ver. voor Vreemdel.-verkeer op verschillende plaatsen palen heeft geplaatst met 't opschrift: „Gevaarlijk baden hier.”

Er stonden nog heel wat gemeubileerde huizen en kamers te huur, en de hotelhouder, waar we ons twaalf-uurtje gingen gebruiken, zei ons, dat ze veel schade leden, niet alleen omdat in de laatste jaren velen naar het buitenland gaan om gebruik te maken van de lage geldswaarde, maar ook door de Reisvereeningen, die een reisje naar het buitenland onder het bereik brengen van velen, die daar vroeger niet aan dachten.

Als 's middags de Katwijksche vrouwen met haar kinderen naar het strand komen, valt het op, zooveel rouwkleeders als men dan ziet. Nu is het waar, dat de visschersbevolking heel gauw rouwt: kinderen zijn in den rouw over grootvader of grootmoeder, zelfs over een oom of tante; en de ouders trekken ook het rouwkleed aan, als een klein kind sterft. Maar toch, als men hier en daar een praatje maakt, ervaart men, dat de zee nog steeds veel offers vraagt. Daar gaat een vrouw, wier vader en broer op zee bleef; ook haar man is verongelukt, en nu wacht ze de thuiskomst van twee zoons. Ze had ze liever aan den wal gehouden, maar „'t zit in 't bloed, menheer! ze willen niet anders en ze kunnen niet anders: de zee is hun element.” Soms is het verlies bijna niet te dragen, als b.v. in één seizoen zes-en-twintig gezinnen in rouw gedompeld worden door de zee!

We hebben ook een kijkje kunnen nemen in de bewaarplaats der reddingsmiddelen, en waarlijk: alles, wat menschelijke kunst vermag, is gebruikt, om die middelen tot volmaaktheid te brengen.

Het dorp zelf vertoont nog veel oude gebouwen, die zoowel in Katwijk aan Zee als in Katwijk aan den Rijn te zien zijn.

Er wordt tegenwoordig veel werk gemaakt van kinderstudie, en 'k geloof, dat dit een heel mooi en nuttig werk is. Daarom zou ik allen, die daarin studeeren, den raad willen geven: „Ga eens enkele dagen in Augustus naar het strand van Katwijk en bestudeer daar de kinderen.” 'k Heb ze niet kunnen tellen, maar 'k geloof wel, dat er twintig kinderen waren tegen één volwassene! Zoo kwam ik op een wandeling langs het strand bij een tent, waar acht kinderen zaten te eten: brood met kaas en worst en flesschen melk.

'k Vroeg eens, of het smaakte. „Heel lekker, mijnheer!” Dat gaf aanleiding tot een praatje: ze waren thuis met hun tien kinderen: twee waren al aan het verdienen, maar zij gingen allen nog school: Lagere school, Ulo en H. B. S. Ze hadden vakantie en nu had vader een tent gekocht; 's morgens ontbeten ze thuis, gingen om acht uur met het bootje naar Katwijk, bleven daar den heelen dag, natuurlijk met voldoende mondvoorraad, en keerden 's avonds per boot terug om thuis te slapen. Soms wandelden ze 's morgens van Leiden naar Katwijk: negen Kilometer.

'k Heb verder de strandtooneeltjes van mijn strandstoel uit gadeslagen: Daar zit een moeder in een zandkuil met vier kinderen, die eerst ieder een reep chocolade opgesnoept hebben. Nu gaan de kinderen zandscheppen en een fort of zoo iets maken en ik hoor voortdurend moeders stem: „Jantje! maak je kousen niet vuil; Mietje! je kous zakt af; Koos! je moet je schop

niet breken; Antje! denk om je nieuwe schoenen!” Dat ging zoo onophoudelijk door, meer dan een half uur achter elkaar, tot de warmte heel gelukkig de moeder beving en ze in slaap viel. De kinderen merkten het blijkbaar niet: die waren aan dat altijd-durend gebieden en verbieden zóó gewoon, dat ze er niets van hoorden. Voor ons was het een verademing, dat moedertje dutte.

Links een ander stel: vader en moeder werken met de kinderen om het hardst aan het fort. 't Is al omringd door diepe grachten en als straks de vloed opkomt, loopen die grachten vol en blijft het fort er boven uitstekten. We hooren telkens lachen of opgewekte kinderstemmen vragen en medelevende ouders antwoorden. Naar die eendracht te kijken en te luisteren, daarvan wordt men niet licht moe.

Weer een ander tooneel. Een moeder met enkele kinderen, ook in een zandkuil. Een der kinderen trekt de schoenen en kousen uit. „Wat moet dat beduiden?” zegt moeder. „Ik ga pootjebaden.” „Dat mag je niet.” „'k Zou niet weten, waarom niet.” „Omdat ik het niet wil hebben.” „'k Doe het toch.” En Marie gaat haar gang, wordt gevolgd door de andere kinderen, terwijl moeder haar nood klaagt aan een andere vrouw, die in de nabijheid zit. „'t Is tegenwoordig vreeselijk met die kinderen: ze doen net, wat ze willen, en storen zich nergens aan. 'k Wou volstrekt niet hebben, dat Marie d'r haar liet afknippen, maar jawel, daar komt ze op een keer thuis met een jongenskop; nou, wat moet je dan doen? Je kunt het haar er toch niet meer aanplakken.” Dat ging zoo een poosje voort. De aangesprokene zei niet veel, en ik dacht aan de vele ouders, die geen opvoeders zijn, maar wel eens les mochten nemen bij Salomo, den wijsgeer en kinderpsycholoog van het Oude Testament.

Gelukkig zijn er ook nu nog moeders, die de tucht weten te handhaven, tot zelfs aan het strand. Een nette burgervrouw had blijkbaar een aanmerking gemaakt op het gedrag van haar acht- of negenjarigen jongen. Wat dat was, heb ik niet gehoord, maar wel hoorde ik, dat de jongen op een brutalen toon antwoordde: „Nou, wat zou dat?” En onmiddellijk gebruikte moeder het houten schopje van haar zoon voor een heel ander doel, dan waarvoor de timmerman het gemaakt had, terwijl ik haar kalm hoorde zeggen: „Wat dat zou? Dat een kind ook aan het strand niet brutaal mag wezen tegen zijn moeder.”

Wie nog kinderen moet opvoeden, kan aan het Katwijksche strand les gaan nemen, om te zien, hoe hij of zij het niet moet doen en ook, hoe het wel moet geschieden.

J. C. WIRTZ CZ.

☒ Naar een schilderij van Jan Steen uit de Lakenhal, voorstellende de zoekende Laban

UIT HET VACANTIEDAGBOEK VAN NEERLANDICUS (IV) ☒

☒ 2 Augustus

VERJAARDAG VAN H. M. DE KONINGIN-moeder, aan wie het Nederlandsche volk zooveel te danken heeft. We hadden plan gemaakt naar Den Haag te gaan om de parade eens bij te wonen, maar het regent en de lucht ziet er uit, of het den heelen dag zal regenen. Daardoor hebben zeker ook velen de vlag maar binnen gehouden, want er hangen weinig vlaggen uit particuliere huizen. Dus niet naar Den Haag. Wat dan? Naar Leiden en een bezoek brengen aan de Lakenhal om mooie schilderijen te zien.

We hebben de morgenuren goed besteed. Niet, dat we veel gezien hebben. Daarvan houd ik niet in een museum. De eene indruk verdringt dan den ander en men gaat ten slotte precies naar huis, zooals men gekomen is. Misschien had de datum van 2 Augustus er wel schuld aan, maar zeker is het, dat juist die stukken ons het meest aantrokken, die tafereelen uit onze geschiedenis voorstelden. Wat is God toch goed, dat Hij iederen tijd de mannen geeft, die dan noodig zijn!

Daar staan we voor de schilderij van Pieter Adriaanszoon van der Werf; den man, die tweemaal moest uitwijken om als balling buiten zijn vaderland om te zwerven; den man, die door den Bloedraad ter dood was veroordeeld en wiens goederen verbeurd verklaard zijn. En toch waagde hij zich weer in Nederland, werd Burgemeester van Leiden; bleef kalm, zelfs als de uitgehongerde burgers de overgave eischten. Wat heeft die eenvoudige burgerman niet een diensten bewezen aan den Prins en aan het Vaderland.

Of de schilderij, door Mattheüs Ignatius van Breen, geschilderd in 1817, groote kunstwaarde heeft, kan ik niet beoordeelen, maar betwijfel ik wel een beetje. Toch blijft men er vóór staan en voelt mee met die uitgehongerde vrouwen en mannen en stervende grijsaards. 't Was inderdaad een hoogst belangrijke tijd, toen Van der Werf leefde.

Toen de lucht wat opklaarde, hebben we ook nog een bezoek gebracht aan het standbeeld, dat Leiden te zijner eer oprichtte en eveneens een kijkje genomen bij het monument, dat gewijd is aan Johan van der Does of Janus Dousa, heer van Noordwijk, bevelhebber van Leiden in 1574 tijdens het beleg. ☒

422

☒ Ook zijn portret vindt men in de Lakenhal, geschilderd door Rudolf van Antwerpen of wellicht door Roelof van Zijl en anders door Roelof Willemsz.: daarover zijn de kunstkeners het niet eens. Maar met zekerheid kan men zeggen, dat de adellijke heeren en dames in die dagen niet bang waren voor een groot gezin, want Van der Does staat of beter gezegd zit op die schilderij evenals zijn vrouw Elisabeth van Zuylen, terwijl daarbij nog staan twee dochters en zeven zonen.

Zie ook eens naar de Staalmeesters van Jan de Baen: wat een prachtkerels; men zou er haast jaloersch op worden. Of bekijk nog eens de schutterstukken van J. V. Schoote: niet eens een van onze groote schilders, maar de mannen, daarop afgebeeld, typeeren den tijd, waarin ze leefden.

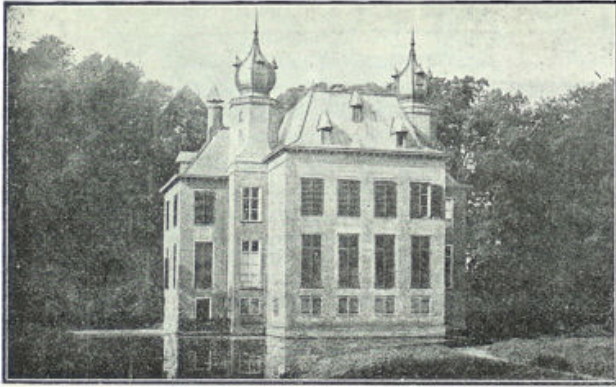
Terwijl ik nog een paar stukken van Jan Steen opzocht, werd mijn aandacht getrokken door een groot altaarstuk van Cornelis Engelbrechtsz.: een drieling met predella, in het midden Golgotha met de drie kruisen en links Abrahams offerande. Ja, die behooren bij elkaar: dat heeft de schilder ook gevoeld. Het is, alsof de schilder er ons op wil wijzen, dat God nooit iets van ons vraagt, of het is iets, dat kleiner, veel kleiner is dan hetgeen Hij Zelf gegeven heeft. Zelfs als Hij van Abraham vraagt het offer van Izak, dan worden we er aan herinnerd, dat God ook Zijn eengeboren Zoon gegeven heeft tot in den dood, ja tot in den verachten en vervloekten kruisdood.

Ook Jan Steen is in de Lakenhal vertegenwoordigd en wel door drie stukken. Het eerste stelt ons vóór Laban, die op zoek is naar de afgodsbeeldjes, die Rachel meegenomen heeft. Het tweede stuk heet „Scherzando” en laat ons zien het stoeien van een boerenjongen met een boerendeern, aan wie hij een kus tracht te ont-rooven. Als men het gezicht van het meisje bestudeert, krijgt men den indruk, dat het zaakje wel gelukken zal, zonder dat de beroofde er last van heeft. Het derde paneel geeft ons te zien een teekenaar naar pleistermodel bij kaarslicht.

Intusschen is het weër opgeknapt, en bij mooi zomerweer brengt men een vacantedag niet geheel door binnen de muren en dus naar het „Witte Huis” terug om koffie te drinken, en dan nog met de Haagsche Tram naar de „Kievit.” Dat is ook een Hotel Pension tusschen Wassenaar en Den Haag met prachtige wandelwegen in het rond. Het ligt daar als een bewijs van den grooten invloed, die uitgeoefend wordt door onze verkeersmiddelen. 't Is n.l. nog maar kort, dat de Haagsche Tram daar langs komt en nu zou men denken, dat dit een groot voordeel is voor zoo'n onderneming. De eigenaar beweerde echter het tegenovergestelde, en, naar ik meen, met grond. Er komen nu meer menschen dan vroeger, maar deze behooren meest tot den burgerstand. Ze brengen hun boterhammen met wat fruit mee en bestellen alleen maar melk, koffie, thee, bier of limonade, om dan verder de duinen in te gaan met hun kinderen. Vroeger kwamen daar vrijwel alleen auto-bezitters met chauffeurs in livrei, en wat deze gebruikten, bracht heel wat meer zoden aan den dijk. Ook nu komen deze er nog wel, maar hun aantal is heel wat geringer dan vroeger.

Zoo gaat het steeds in heel de maatschappij: verplaatsing, verandering en niet altijd verbetering. Hoevele rijken zijn van hun bezit beroofd, en hoevele armen baden zich nu in weelde. Familiën, die steeds de regeerdersplaatsen in stad en land innamen, zien nu op die heerschersstoelen de kinderen van hun bedienden zitten.

J. C. WIRTZ CZN.

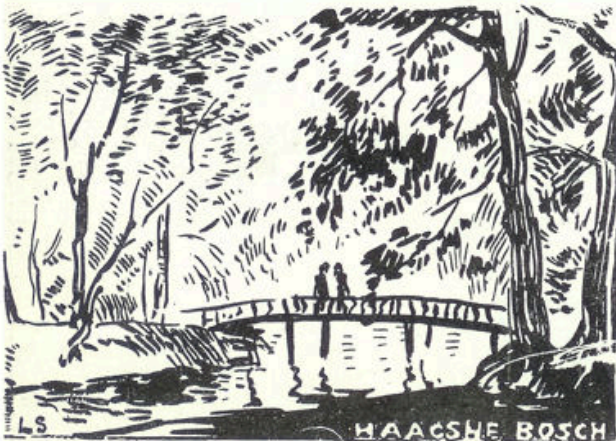
☒ Kasteel Oud-Poelgeest

UIT HET VACANTIEDAGBOEK ☒
VAN NEERLANDICUS (V) ☒

3 Augustus 19....

VANDAAG HEBBEN WE GEBOFT. ER STAAT n.l. in Oegstgeest nog een overblijfsel uit oude tijden en wel „Oud-Poelgeest.” Dat buitenverblijf is gesloten; het kasteel wordt niet bewoond; alleen de bijbehorende boerderij is nog in volle werking. We wilden daar graag een kijkje nemen, en we vroegen aan onzen tijdelijken gastheer, of we ook een toegangskaart of zoo iets konden bemachtigen. Het antwoord was teleurstellend: er worden geen kaarten afgegeven, ook niet aan vreemdelingen; slechts drie- of viermaal in het jaar wordt dat mooie terrein gebruikt en wel voor een zendingsfeest op Hemelvaartsdag, voor een zendingsfeest van de classis Leiden der Gereformeerde Kerken, voor een kinderzendingsfeest en soms nog voor een zangersfeest. Toen de heer S. dit laatste vertelde, liet hij er dadelijk op volgen: „Wacht eens; 'k geloof, dat ik kort geleden nog een advertentie gezien heb voor zoo'n zangersfeest.” De kranten werden nagezien en jawel: 3 Augustus zangersfeest op Oud-Poelgeest! Dat was een bof en dus dadelijk er heen, niet zoo zeer om de zangers te hooren dan wel om de buitenplaats te zien.

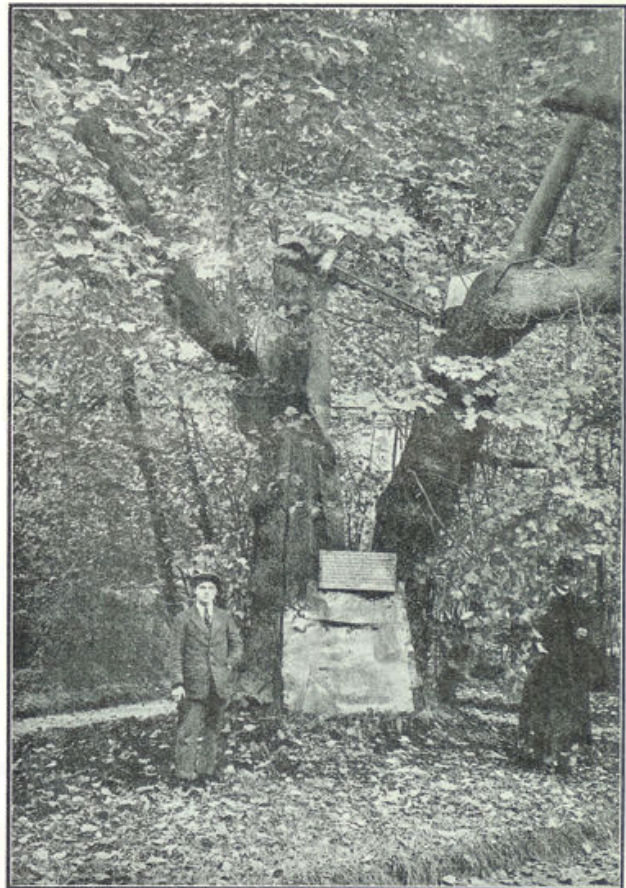
Het Christelijk lied klinkt in de natuur, in de open lucht nog wel zoo mooi als in een zaal; maar 'k geloof niet, dat de zangverenigingen, die daar zongen, alle tot de eerste klas behoorden: er werden wel enkele mooie stukken ten gehore gebracht, doch ook waren er

zangverenigingen, die zich wat langer hadden moeten oefenen, eer ze voor het publiek optraden.

Oud-Poelgeest viel ons niet tegen. Daar staat het oude gebouw: breede hardstenen trappen, aan drie zijden van het bordes aangebracht, voeren naar de hal, van waaruit de verschillende zalen worden bereikt. De bloemen-, moes- en vruchtentuinen met de oranjerie worden blijkbaar geregeld onderhouden, en in het tuinhuis staat vandaag het theeservies klaar, daar de eigenaessen van dit landgoed de leiders van het feest gewoonlijk een thee aanbieden.

Een bezienswaardigheid is nog de oude tulpenboom, die hier „Boerhave-boom” genoemd wordt, ter eere van den grooten Boerhave, die in Leiden arbeidde en wiens standbeeld voor het ziekenhuis staat. Deze boom vertoont de teekenen van ouderdom, want hier en daar is hij met zinken platen tegen inregenen beveiligd.

☒ De Boerhaveboom op Oud-Poelgeest

Op den boom is een gedenktafel aangebracht, waarop te lezen staat:

„Dit pronkstuk der natuur, deez' wijdvertakte tulp,
is door Boerhave's telg deez' heuvel toegewezen,
door konst en zorg behoed, zints meer dan dertig jaar,
wordt zijne schoonheid steeds door 't nageslagt gepreezen.
Zijn fiere kruin en vlugt, weleer nog onbepert
Kon ondanks woeste orkanen een Eeuw nu bijna tieren,
Hij zal, hoezeer verzwakt, zoolang zijn stam nog leeft,
Boerhave's naam ter eer dit Land verblijf verciereu.”

☒ Den 1en Mei 1817.

In bijna alle groote en middelgroote steden wordt behoefte gevoeld aan een bosch, om de stedelingen althans af en toe gelegenheid te geven, de duffe stads-lucht te ontvluchten en de heerlijke boschlucht in te ademen. Haarlem heeft zijn Hout; Den Haag bezit het Haagsche Bosch en de Scheveningsche boschjes; Groningen heeft met veel kosten zijn stadspark gekregen; Rotterdam is bezig een bosch aan te leggen in de richting van Kralingen; Amsterdam zoekt nog uitbreiding van zijn Vondelpark; en ook Leiden begint te denken aan boschaanleg, nu in vorige eeuwen het een na het ander verdween. Zou er dan geen kans op zijn, Oud-Poelgeest voor de Leidenaars te verkrijgen? 't Is te voet, per tram, en per fiets heel gemakkelijk te bereiken en het biedt gelegenheid voor openluchtspelen. Zoo als dit mooie buitenverblijf daar nu vrijwel ongebruikt ligt, is het niet te verantwoorden in een omgeving, waar aan boschwandelingen groote behoefte bestaat.

Oegstgeest heeft nog meer bosschen, maar niet voor het publiek: de stichtingen Endegeest, Rhijngeest en Voorgeest liggen midden in de bosschen, maar al dadelijk ziet men de waarschuwing: „Geen vrije wandeling.” Dat is te begrijpen: krankzinnigen en zenuwlijders moeten niet aangegaapt worden, en zelfs is een drukke omgeving voor hen niet gewenscht. Ook bij Duinzicht, een stichting van de Roomschen, is een groot bosch, gewoonlijk Bisschopstuin genoemd, doch ook alleen voor de bewoners der stichtingen. Zoo ligt Oegstgeest midden in de bosschen; men mag er naar zien, maar er niet inkomen, tenzij men patiënt wordt, wat ik niemand toewensch.

Ook hier zooals overal elders, blijft er dus nog iets te wenschen over; „repos ailleurs,” was het devies van Marnix van Sint Aldegonde; elders rust, in het Huis mijns Vaders, waar vele woningen zijn.

J. C. WIRTZ CZN.

DE MEEU

Siet hoe het meeuenvolk, met breede vleugelvlucht, de schuimge koppen scheert, of voortijlt door de lucht, gelijk de ranke boot, die, door den storm gedreven, sich in den afgrond stort en dan weer opgeheven, met steijgerend geweld den monsterrug bespringt, maer, hoe de felle macht haar oock terzijde dringt, haer doel voor oogen houdt; hoe 't haer oock tegenslaet, sich van haer weg niet keert en noijt haer koers verlaet.

Ick sag een meeuropaer, dat, met gelijke slagen, sich in de lucht bewoog en door den windt gedragen opt eijndloos hemelvlak, als of één wil hen dreef, een evenwijdig spoor van rechte lijnen schreef. Maer siet, doen ick dat spel een poos had aengekeken, doen sag ick datter een ijetwat was afgeweken; 't en was maer nau te sien, maer 't wierd allengskens meer, want waer de eene steeg daer ging de ander neer, totdat opt lest in 't licht, hoe ick oock speuren mocht, mijn ooge te vergeefs den ander wederzocht.

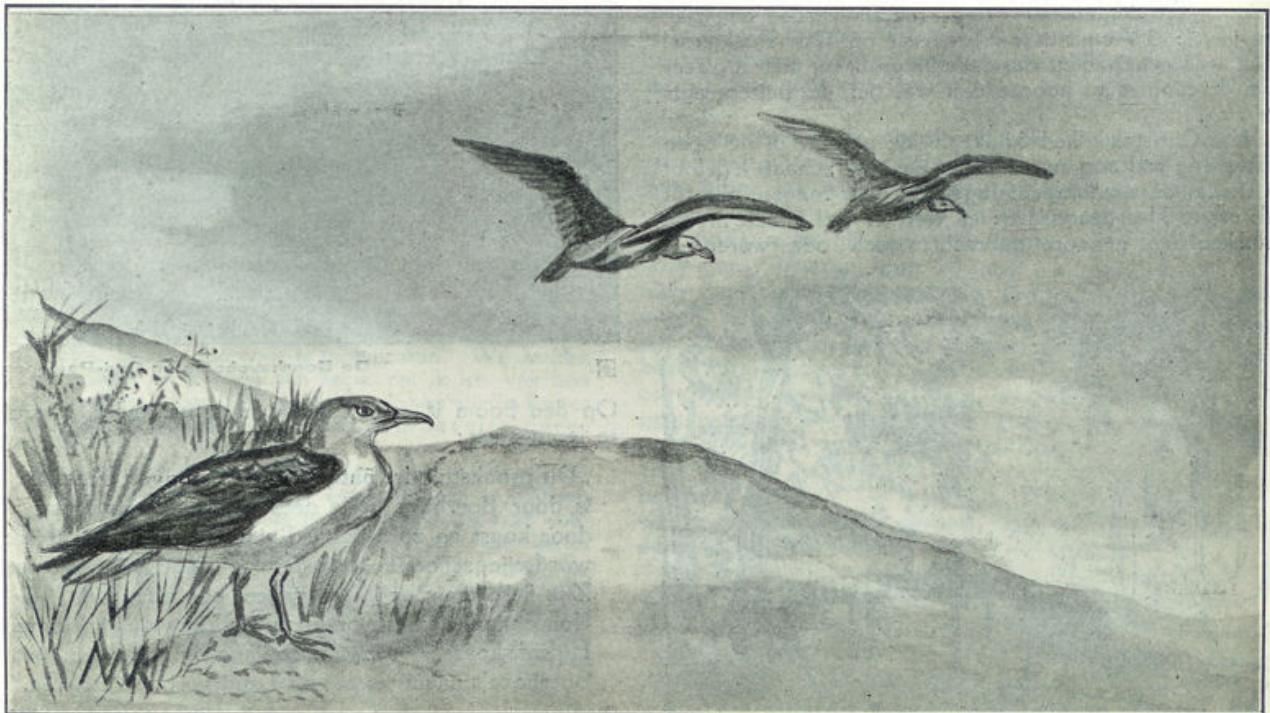
Ick houd daarvan alleen te gaen en, dwalend langs de stranden, te schouen in d'oneijndichheit van zee en lucht en landjen.

te luijstren naer der golven liedt, dat, op den wind gedragen, mij beelden toovert voor het oog van lang vervlogen dagen.

De zee, sover het oog kan sien, omhoog d'onpeilbaarheden, het smalle strand een scheijding slechts van twee oneijndichheden.

Is niet ons leven so de lijn, waert eijndeloos verleden ent toekomstleven sonder tijdt sich scheijden in het heden?

N. K.

Moeder weg was wel de voornaamste zijn. We aarzelen niet te zeggen, dat voor gróótere jongens Schrijver de auteur was, meer nog dan v. d. Hulst, dien we voor de kleineren zouden verkiezen.

Zoo is dan in den persoon van G. G. van As ons een man ontvallen, die voor onze Christelijke literatuur zeer groote beteekenis heeft gehad en wiens open plaats niet gemakkelijk te vervullen zal zijn. Met groote liefde heeft hij ons de kleine luyden geschilderd uit onze eigen Christelijke kringen met liefde en mededoogen. Veel van wat er in de laatste jaren op literair gebied is geproduceerd, zal geen stand weten te houden, maar wij twijfelen niet, of G. Schrijver zal in onze literatuurgeschiedenis bekend blijven als een auteur, die in zijn betrekkelijk korte leven veel goed werk tot stand heeft gebracht.

Q. A. DE R.

GODS WOORD EEN LICHT

Ik ben een vreemd'ling op deez' aarde,
En raads'len doen zich telkens voor:
Wat moet ik doen? Wat moet ik laten?
Hoe vind ik steeds het rechte spoor?

Maar uit Uw heilig Woord, o Heere,
Rijst helder licht voor mijnen voet;
Daar vind ik 't antwoord op mijn vragen,
En vrede en troost voor mijn gemoed.

B. TEN KATE

UIT HET VACANTIEDAGBOEK VAN NEERLANDICUS

(V)

5 Augustus 19...

GISTEREN EEN UITSTAPJE GEMAAKT met de Haagsche tram; eerst naar de Kievit; daar koffie gedronken, toen verder door naar het Haagsche Bosch; bij het Roomhuis afgestapt en heerlijk gewandeld door het Bosch tot aan den Dierentuin. Wat een jeugdherinneringen! Telkens hoorde of zei ik: „Weet je nog wel?” of „Herinner je je nog?” Toen nog naar Scheveningen, waar we niet meer terug konden vinden de duinen onzer jeugd. Wat is die badplaats toch veranderd! Eerste klas, maar het mooie, het prettige, het vrije is er niet meer in die mate te vinden als in onze jeugd.

Vandaag een mooi tochtje op de meren gemaakt. In Leiden stapten we aan boord van de Paulina, een flink ingerichte boot, die in het zomerseizoen dagelijks een rondvaart op de meren maakt, een tochtje, dat ruim vier uur duurt en bij mooi weer allerheerlijkst is: genieten van veel en velerlei, zonder zich in te spannen of te vermoeien, zoodat ook ouden van dagen er aan deel kunnen nemen. Het kost eerst wat tijd en moeite om Leiden uit te komen, want ook de Sleutelstad behoort tot de vele Nederlandsche steden, die min of meer op Venetië gelijken. 't Was brug voor en brug na, langs Singel en Vest, tot we buiten de Zijlpoort kwamen. Toen den Ouden Rijn verder langs, waar we al dadelijk kennis maakten met de industrie, die daar sterk beoefend wordt, n.l. steen- en pannenfabrieken, alsook de eigenaardig ingerichte kalkovens. Ook de weiden ontbreken hier niet en de villa's der fabrikanten wijzen er wel op, dat klei nog altijd in goud kan omgezet worden. Leiderdorp is de eerste plaats, die we voorbijgaan en daar ligt Voordorp: het gesticht, waar heel wat kinderen worden opgenomen, die anders dreigen onder te gaan en daar nu een goede opvoeding genieten.

We zijn nu echter in het polderland, en de kaart, die we aan boord konden kopen, vertelt ons, dat we langs Meyepolder en Kalkpolder gekomen zijn bij den grooten Achthovenschen polder. 'k Dacht dat we langs de Does en de Wijde Aa in het Brasemermeer zouden

komen, maar ik bemerkte al gauw, dat dit de route niet is. Een der medepassagiers gaf onder de hand nog een beetje taalles en maakte ons opmerkzaam, dat in ons vaderland zooveel riviertjes Ee of Aa heeten. Hij vertelde ons, dat dit dezelfde woorden zijn als het Fransche „eau” en het Latijnsche „aqua” en dat al die woorden dus „water” beteekenen. Zoo kan men zelfs in de vacantie nog geleerdheid opdoen en dat nog wel door gratis lessen.

De boot had op die uitlegkunde niet gewacht en was al bij Koudekerk gekomen, waar we een blik konden slaan op den Rembrandts-molen. Daar moet onze groote schilder Rembrandt van Rijn geboren zijn, en hoewel er ook al zijn, die dit tegenspreken, toch is het zeker, dat hij in dezen omtrek geboren is en daar zijn eerste schilderstukjes gemaakt heeft, die hij in Den Haag aan een liefhebber der kunst verkocht. Onwillekeurig denkt men dan aan den man, die tijdens zijn leven failliet verklaard werd en die dat had kunnen voorkomen, als hem bij zijn leven slechts het bedrag uitgekeerd was, dat nu voor één van zijn schilderstukken betaald wordt.

Bij 's Molenaarsbrug verlieten we Vader Rijn om om door de Hermans-Wetering te komen in het Brasemermeer.

Woubrugge, dat in 1252 al voorkomt in een oude oorkonde als Woubroeke, bewijst wel, dat de menschen daar wat meer ruimte hebben om adem te halen dan b.v. in Amsterdam; want de gemeente is 2433 Hectaren groot en telt 2155 inwoners, dus gemiddeld nog niet voluit één op een bundel!

Daar lag nu het groote Brasemermeer met uitzicht op Rijsaterwoude en Leimuiden aan de eene zijde en Roelof-Arendsveen met Nieuwe Wetering aan den anderen kant. Wat een prachtgelegenheid voor zeilen, roeien, visschen en zwemmen! We zagen dan ook hier al motorvaartuigen, waarvan de eigenaars op verschillende wijzen genoten van het water. Nog sterker was dit op het Kagermeer, omdat daar meer eilandjes zijn en waar dan ook heel wat scheepjes en bootjes werden aangetroffen. Om echter van het eene in het andere meer te komen, moesten we langs de Ringvaart van den Haarlemmermeerpolder varen, zoodat we nog een kijkje konden nemen in die groote oppervlakte land, die aan het water is ontwoekerd. De Leeghwater, waar we onmiddellijk langs voeren, herinnerde ons aan de maalwerkhuizen, toen daarvoor gebruikt.

En nu weer terug naar Leiden langs de Zijl. De bruggen gaven nog al wat oponthoud, maar om ruim vier uur waren we weer in Leiden, niet hongerig en niet dorstig, want op de boot was voor het gebruik van alles gereed gemaakt.

J. C. WIRTZ CZN

UIT HET VACANTIEDAGBOEK VAN NEERLANDICUS (VI)

7 Augustus 19...

ZATERDAG EEN HEERLIJEN DAG DOOR-
gebracht in Meyendel, een duinpan in de buurt
van Wassenaar; alleen een benauwd half uurtje
gehad, want mijn vrouw was in het duin blijven zitten,
terwijl ik nog wat duinen beklom om van vergezichten
te genieten. En... toen kon ik ze niet terugvinden!
Eindelijk gelukte dit toch en toen bleek, dat ik heel
netjes in een kringetje om dat plekje heen geloopt
had! Als men in bosch of duin uit elkaar gaat, doet

men toch goed vooraf afspraak te maken, op welk punt
men elkaar in ieder geval kan weervinden, als men
soms aan het dwalen raakt. Zulke punten zijn daar
ook gemakkelijk aan te duiden, maar te laat dachten
we aan de mogelijkheid van dwalen.

Zondag in Oegstgeest is zoo geheel anders dan in
het buitenland. Godsdienst toch raakt de diepste roer-
selen van ons hart, en daarom kan ik me zoo goed
begrijpen, dat Duitschers in Rotterdam, die de heele
week Nederlandsch spreken, toch het liefst op Zondag
hun moedertaal hooren in het huis des Heeren. Wij
behoefden niet te zoeken naar een kerk, waar we „in
onze eigen taal, waarin we geboren zijn,” konden hooren
spreken over de groote werken Gods.

Het kerkgebouw der Roomschen staat vlak aan den
weg en de vrij hooge toren steekt hoog in de lucht
met wijzerplaten en luiddokken. Dit gebouw ziet er
nog nieuw uit. Geheel anders is het gesteld met het
kerkgebouw der Hervormden. Dat staat heel aan het
eind van het oude dorp en heet in de wandeling „het
groene kerkje,” omdat het geheel met klimop begroeid
is. Dat is een oud gebouw. Reeds in de 9^e eeuw moet
daar een kerk gestaan hebben, waaraan in de 15^e eeuw
een toren is gebouwd. Tusschen 1568 en 1574 werd
deze kerk verwoest, vermoedelijk door de Spanjaarden,
hoewel anderen de schuld geven aan de vrijbuiters van
Oem van Wijngaarden en van Raephorst. De toren
bleef toen gespaard. In 1690 werd de kerk gedeeltelijk
herbouwd en in 1662 werd ze herschapen in een mooie
kruiskerk. De preekstoel, die er nog in staat, is een
geschenk van den Edelen Heer van Houdringe, Lau-
werecht, enz. De toren werd bouwvallig, wat niet te
verwonderen is, daar de koster, als deze steenen noodig
had, ze eenvoudig weghaalde uit de fundamenten
van den toren! In 1824 stortte dit deel van het gebouw

grootendeels in. In 1916 is dit kerkgebouw geresta-
ueerd en, hoewel niet geheel, toch voor een groot deel
in den ouden vorm hersteld, zoodat het voor liefhebbers
van oude gebouwen nog steeds de moeite loont er een
kijkje te nemen.

Tot voor enkele jaren was het aantal leden van een
Gereformeerde kerk in Oegstgeest nog klein. Ze vorm-
den dan ook geen afzonderlijke gemeente, doch woonden
in bij de kerk van Leiden. Daarin is ook verandering
gekomen. Op 10 Augustus 1923 werd de Gereformeerde
kerk van Oegstgeest geïnstitueerd, en een eenvoudig
gebouwtje, dat echter volkomen in de omgeving past,
biedt gelegenheid aan de leden van die kerk in de
plaats van hun inwoning gemeentelijk saam te komen.
Het gebouw staat in het park en heet de Rehoböth-
kapel; de naam wijst er op, dat later een kerk zal
moeten verrijzen, als de kapel te klein wordt.

Nog een bijzonderheid heeft mijn aandacht getrokken.
Op het hek van een boerderij zag ik staan op één
paal: „Oraet” en op den anderen: „Labora.” Met een
beetje goeden wil kon men daaruit de bekende spreuk
lezen, die in het Nederlandsch overgezet wordt als
„Bid en werk.” Zouden aan die boerderij nog herinne-
ringen verbonden zijn? Bij onderzoek bleek mij, dat
dit inderdaad het geval is. Toen het bestaande kerk-
gebouw aan den Roomschen eeredienst onttrokken
werd en aan de Protestanten werd toegewezen, hebben
ook in Oegstgeest de getrouwe zonen der Roomsche
kerk zich in het geheim moeten vereenigen om God
te kunnen dienen naar de inspraak van hun geweten.
Daartoe kwamen ze eerst samen in bedoelde boerderij,
en bouwden later tegen het huis een kerk aan, die
echter van buiten niet als kerk te herkennen was. Eerst
toen later de luiken werden verwijderd, kwamen de
boogvensters voor den dag en kon ook de voorbij-
ganger hier aan een kerkje denken. Daarvan is echter
niets meer te vinden, daar in 1901 alles is afgebroken,
nadat de groote nieuwe kerk in 1900 in gebruik ge-
nomen was. Deze staat vrijwel midden in de parochie,
en daardoor zijn de Roomschen er beter aan toe dan
de Hervormden, wier kerkgebouw aan de uiterste grens
van de bebouwde kom staat. En dat is des te lastiger,
omdat de kerkelijke gemeente zich uitstrekt tot over de
spoorlijn en dus een groot deel van de burgerlijke ge-
meente Leiden omvat. Daarom hebben de Hervormden
reeds een Evangelisatiegebouw gezet heel dicht bij het
„Witte Huis.” Daarin wordt geregeld de predikdienst
gehouden en wel des zomers eens per maand en in den
winter zelfs op twee Zondagen per maand. Ook wor-
den er pogingen in 't werk gesteld om nog een kerk
te bouwen en wel aan het andere einde der kerkelijke
gemeente, dus dicht bij de spoorlijn.

Niettegenstaande er in Oegstgeest drie gelegenheden
zijn om Zondags op te gaan met de schare der Chris-
tenen, ziet men toch geregeld tamelijk velen naar Leiden
gaan, waar de verscheidenheid uit den aard der zaak
nog veel grooter is en waar men zelfs in de Fransche
taal het Evangelie kan hooren verkondigen.

Gearbeid wordt hier veel: de Vergadering der Broe-
ders in Leiden wedijvert met vele anderen om aan de
jeugd en ook aan de volwassenen het Evangelie der
Zaligheid te brengen; toen ik de Zaterdagmarkt in
Leiden bezocht, deed het me weldadig aan, daar ook
een Evangelisatietent aan te treffen. Dat is overeen-
komstig de les van Paulus aan Timotheüs: „Predik het
woord; houd aan tijdelijk en ontijdelijk; wederleg, be-
straf, vermaan in alle lankmoedigheid en leer.”

✠

J. C. WIRTZ CZN.

UIT HET VACANTIEDAGBOEK
VAN NEERLANDICUS

(VII)

10 Augustus 19...

DRIE DAGEN ACHTEREEN IN NOORDWIJK geweest! De spraakmakende gemeente zegt, dat er niets zoo veranderlijk is als het weer in Nederland, en daarom hebben we gebruik gemaakt van de omstandigheid, dat het weer in deze dagen juist geschikt was om aan zee te zijn; niet veel wind, geen regen en toch ook geen brandende hitte. Wat hebben we genoten van zee en strand en duin!

J. A. Bientjes schreef in October 1883 een artikel over deze badplaats, die toen nog „een nieuwe badplaats” heette, en dat werd geplaatst in „Eigen Haard,” Jaargang 1884. Hij begon met het gedicht van Geertruida Carelsen en wel aldus:

Wat is het toch, dat te allen tijde,
Hetzij zij droevig zijn of blijde,
De menschen trekt naar zee en strand?
Dat hen het groen van parken, tuinen,
Verlaten doet voor vale duinen
Met dorre helm en vlottend zand?
Wij zijn geen visschen, zijn geen meeuwen,
Op 't land behooren wij te huis:
Toch klinkt voor 't menschenoor sinds eeuwen
Een lokstem in het golfgeruisch.
Zou dat niet zijn, wijl in ons wezen
Iets is wat op de golven lijkt?
Wat vaag en vloeibaar is als dezen
En onnaspeurlijk komt en wijkt?

Al is er veel waars in deze ontboezeming, toch wordt mijn stemming aan zee beter vertolkt door een andere dichteres, die zich op deze manier uitdrukte:

Ik heb aan 't strand der zee gestaan;
Daar zag 'k de golven komen, gaan.
Zij rezen op, zij vielen neer,
Zij bruisten hoog, zij daalden weer.
En van hen allen keerde geen,
Zij gingen voort, 'k zag niet waarheen.
Van velen zoo ook 't leven vliet,
Waarheen zij gaan? Zij vragen 't niet.

Ik heb aan 't strand der zee gestaan;
Daar zag 'k de golven komen, gaan.
De wind maar nauw de zee bewoog,
Of nooit haar kalme rust bedroog.
Zoo vliet soms vredig 't leven voort,
Geen storm het zachte kabblen stoort.
Maar eens dat leven einden moet,
De dood zijn macht straks gelden doet.

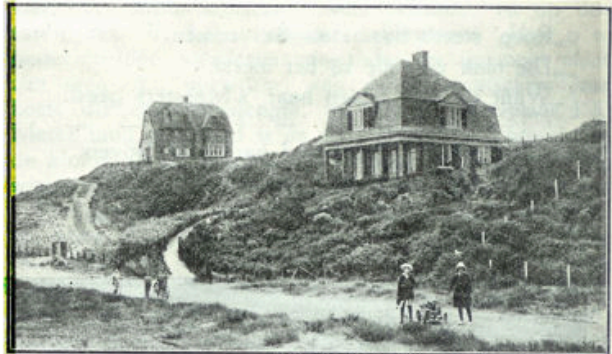
Ik heb aan 't strand der zee gestaan;
Daar zag 'k de golven komen, gaan.
De stormwind woei met woeste kracht;
Geen schip weerstond der zeeën macht.
Zoo velen ook door 't leven gaan
Verovren strijdend hun bestaan.
En worstlend worden zij straks groot;
Maar klein maakt hen de kille dood.

Ik heb aan 't strand der zee gestaan;
Daar zag 'k de golven komen, gaan.
En op hun toppen lichtte thans
In 't avonddonker silvergans.
Zoo glanst in donkren lijdensnacht
Wel vaak des levens stille pracht.
Maar 't lijden zelf nooit reinheid geeft.
Als niet Gods hand 't geheiligd heeft.

✠

486

✠ Ik heb aan 't strand der zee gestaan; ✠
Daar zag 'k de golven komen, gaan.
Van allen keerde daar niet een.
Ze gingen voort, 'k zag niet waarheen.
Maar eens vindt toch de zee de kust,
't Zij land van strijd of land van rust.
En 't leven vliet wel met den tijd,
✠ Maar 't eeuwig zijn is ons bereid. ✠

Villa's in de Noordwijksche duinen.

Noordwijk heeft als badplaats een eigen type. In Scheveningen vinden we nog steeds de tweeheid: visschersdorp en badplaats, en toen H. M., onze geliefde Koningin, haar intocht hield in Scheveningen, hadden de inwoners er voor gezorgd, dat zij het visschersdorp zou zien en niet de badplaats, want heel de versiering was aan de visscherij ontleend: eerepoorten van haringvaten, behangen met netten en versierd door ankers! Katwijk is 9 à 10 maanden van 't jaar visschersdorp en dan nog 2 à 3 maanden half badplaats, half visschersdorp, maar Noordwijk maakt het geheele jaar door den indruk van badplaats. Is het dan geen visschersdorp meer? De beantwoording van die vraag hangt af van wat men als typeerend daarvoor stelt. Wordt een plaats een visschersdorp, doordat het een visschersvloot heeft, dan moet de vraag ontkennend beantwoord worden, want Noordwijk heeft geen visschersvloot. Zegt men echter: een dorp wordt een visschersplaats, als er visschers wonen, dan is Noordwijk wel degelijk een visschersdorp, want er wonen honderden visschers. Ze worden aangemonsterd door de reeders van IJmuiden, van Scheveningen, Vlaardingen, enz.

Nog in andere opzichten heeft Noordwijk iets typisch.

De eerstgenoemde dichteres spreekt van vale duinen en vlottend zand, maar de duinen zijn daar alles behalve vaal en de plantenliefhebber kan daar zijn hart ophalen, want de flora is er buitengewoon goed ontwikkeld en zelfs heel zeldzame planten kan men daar vinden. Bij het zoeken daarnaar behoeft men echter weinig of niet door vlottend zand te loopen, want door de duinen zijn geplaveide wegen aangelegd, waardoor men lange wandelingen in de duinen kan doen.

In 1883, toen Bientjes zijn artikel schreef, zag men nog met verlangen uit naar de stoomtram, die toen in aanbouw was; nu is er een elektrische tram, die ieder half uur naar Leiden gaat en u zelfs gelegenheid geeft om regelrecht over Leiden, Voorschoten, en Voorburg naar Den Haag en Scheveningen te gaan.

Zee en duin: water en plantengroei: heerlijke vereniging van weldaden Gods, waarvan men genieten kan en waarvan ook heel veel genoten wordt, wanneer het klimaat van Nederland de badgasten niet teleurstelt.

J. C. WIRTZ CZN.

✠

UIT HET VACANTIEDAGBOEK VAN NEERLANDICUS

(VIII)

12 Augustus 19...

OEGSTGEEST EN ZENDINGSSCHOOL ZIJN twee woorden, die bij elkaar hooren. En heel veel menschen in Nederland, die belangstellen in de zending, weten van Oegstgeest niets anders dan dat daar de Zendingsschool gevestigd is. Ook zij, die per tram of met een ander voertuig door Oegstgeest gaan, weten, dat daar die school staat, want het groote, deftige gebouw loopt voldoende in 't oog, en dan vraagt men allicht: wat is dat voor een gebouw? Het staat aan den hoofdweg, die van Leiden naar Haarlem gaat en ook afbuigt naar Den Haag. Twee woonhuizen staan er vóór, gelijk van bouw en richting, die bewoond worden door personen, die aan de school verbonden zijn, terwijl op eenigen afstand aan den Warmonderweg nog een huis staat, dat eveneens bewoond wordt door een Zendingdirector.

Dit groote gebouw wijst op samenwerking; een gelukkig verschijnsel in onze eeuw van verbrokkeling en verdeeldheid, die uiteraard onder de Protestanten grootter is dan b. v. onder de Roomschen. Deze vormen een eenheid, ook in het werk der zending. Maar de Protestanten zijn verdeeld in allerlei groepen, waarbij het echter een gelukkig verschijnsel is, dat ze vrijwel allen behoefte gevoelen aan zendingsarbeid. De bewering, dat de Heidenen niet genoemd mogen worden „arme“ heidenen, maar liever „gelukkige“ Heidenen, omdat zij in hun primitief denken zoo „heerlijk gelukkig“ zijn, wordt niet alleen door Gods Woord, maar ook door de ervaring gelogenstraft, en wij weten, dat het ware, het duurzame geluk alleen te vinden is in Jezus Christus, onzen Zaligmaker. Daarom is het heerlijk, dat zoo velen zich aangorden voor den Zendingarbeid.

Van de zending der Gereformeerden vindt men daar echter niets en dat zal niemand verwonderen, die weet, dat deze kerken alleen predikanten uitzenden als missionaire dienaars des Woords. Deze hebben dus de gewone opleiding tot predikant gehad te Amsterdam of te Kampen; hebben meestal al enkele jaren een kerk gediend en worden dan beroepen voor den dienst der zending. De vraag is al meer dan eens gerezen, of er naast dezen weg nog niet een achterdeurtje moet geopend worden voor menschen, die op later leeftijd zich geroepen gevoelen tot zendingsarbeid en voor wie de weg langs gymnasium en universiteit dan veel te lang is, terwijl ze ook dan nog moeten afwachten, of ze geroepen zullen worden voor het zendingswerk. Tot heden is er op die vraag nog geen antwoord gekomen.

In Oegstgeest worden jongelingen opgeleid tot zendeling of tot hulp-prediker in Indië, en ook zijn er wel jongelingen opgeleid tot evangelist, doch dit is op dit oogenblik niet het geval. De stichters van deze school zijn het Nederlandsch Zendelinggenootschap, dat vroeger gevestigd was te Rotterdam op de Rechter Rottekade, de Utrechtsche Zendingvereiniging en de Nederlandsche Zen-

dingsvereiniging. Deze drie hadden ieder een eigen opleiding, doch ze zijn nu samengevloeid in die van de Zendingsschool. Alles, wat betrekking heeft op deze drie vereenigingen, is nu bijeengevoegd in dit eene gebouw: opleiding, administratie, financieel beheer, correspondentie, bibliotheek, enz. Voorts hebben nog vele andere zendingsscholen hun discipelen ter opleiding naar Oegstgeest gezonden, zoodat behalve de drie genoemden daar nog samenwerken: Sangi en Talaud, Rijnsche Zending, Zeister Zendinggenootschap (Broedergemeente), en Bazeler Zending.

Het gebouw bevat in het benedengedeelte alle kantoren voor de administratie, spreekkamers, enz., op de eerste verdieping zijn de leslokalen met studiekamers, en op de tweede verdieping zijn de slaapkamertjes voor de zendingsscholen.

De cursus duurt zes jaar en is verdeeld over driemaal twee jaar: de voorbereidende, de theologische en de Indisch-medische klas.

In Oegstgeest heeft men begrepen, dat de echtgenooten van zendingen ook wel voorbereid mogen worden voor de taak, die haar wacht. Daarom krijgen de verloofden gelegenheid zich te bekwamen in verpleging, in het aanleeren van de taal, die zij zullen moeten gebruiken op het zendingsterrein, en voorts in kennis van land en volk.

Eén Zondagavond per maand geeft de leider van het internaat een zoogenaamden salonavond. Een buitenlandsche gast of een ander spreker deelt daar iets mee, dat in betrekking staat tot den zendingsarbeid of over een verwant onderwerp, waarbij alle inwoners der zendingsschool en ook belangstellenden uit de omgeving genoodigd worden.

Dat deze school vaak bezoek krijgt, ligt voor de hand. Die bezoeken dragen soms een heel intiem karakter. Wanneer b. v. even na den wereldoorlog Duitsche en Engelsche zendingsvrienden in Oegstgeest samenkomen, krijgt men geen stenografisch verslag van het verhandelde, maar de vruchten van die samenspreking worden naar buiten wel gezien. Ook de bekende Sadhoe Soendar Singh heeft Oegstgeest kunnen vinden. Oegstgeest getuigt hiervan op bijzondere wijze, ook door de samenwerking.

J. C. WIRTZ CZN.

Zijgevel van de Zendingsschool

UIT HET VACANTIEDAGBOEK VAN NEERLANDICUS (IX)

(Slot)

13 Augustus 19...

VANDAAG NOG EENS HEERLIJK GENOTEN van de zee. We hebben het dit jaar bijzonder getroffen met het weer: veel zon en toch niet brandend heet; weinig regendagen en niet veel wind, zoodat de vakantie een tijd van voortdurend genot is geweest. Nu morgen nog een rustigen Zondag te midden van de Oegstgeester geloovigen. Met hen, althans met een deel van hen, opgaan. Een deel, want ook hier moet men kiezen, als de deuren van verschillende bedehuizen op hetzelfde uur opengaan. Hoe heerlijk zal het zijn, als er niet meer gezegd wordt: „Ik ben van Paulus; en ik van Apollos; en ik van Christus.” Als Paulus nog eens kon schrijven of spreken tot de Christenen van dezen tijd, zou hij stellig de vraag herhalen: „Is Christus gedeeld? Is Paulus voor u gekruisigd? Of zijt gij in Paulus' naam gedoopt?” Daaraan is voor het oogeblik blijkbaar niet te veranderen en pogingen om tot meer eenheid te komen, leiden maar al te vaak tot nog grooter verdeeldheid.

Laat ik echter niet klagen en liever vandaag reeds ernstig vragen om een recht gezegenden rustdag. En dan Maandagmorgen vroeg naar huis en weer aan den arbeid. Ook dat is een zegen, dat men arbeiden kan en arbeiden mag, en dat men daarbij ieder eerlijk beroep mag, ja moet beschouwen als een Goddelijk beroep. Als iemand tot God komt door het lezen van een eenvoudig traktaatje, wat hebben dan niet tal van menschen daartoe meegewerkt: de man, die het papier maakte, de schrijver van den inhoud, de zetter, de drukker, de vouwer, de uitdeeler: allen, bewust of onbewust medearbeiders Gods!

We hebben geen spijt van onze keuze dit jaar: mijn vrouw evenmin als ik. Integendeel: we zijn lang niet klaar gekomen. We hebben Woubrugge wel in de verte gezien, maar zijn niet geweest in de kerk, waar Alexander Comrie gepredikt heeft; we hebben niet gezeild in Warmond en geen kennis genomen van het Seminarie aldaar, evenmin als van dat in Katwijk; we hebben van al de Leidsche musea er slechts één bezocht; we hebben niet gebotaniseerd in de duinen van Noordwijk, daar ditmaal de zee te groote aantrekkingskracht voor ons had; we hebben gehoord, dat Noordwijkerhout zoo mooi is, maar we hebben het niet gezien; kortom: we zijn dankbaar, heel dankbaar aan God en de menschen, en als we Maandagmorgen afscheid nemen van den hotelhouder in het Witte Huis, dan zullen we zeggen: „Als God wil en wij leven: tot het volgend jaar; ons verblijf in Oegstgeest is een artikel, waar onder gezet moet: Wordt vervolgd.” Dan zal ik echter vroeg een kamer moeten bestellen, want het Witte Huis is vaak geheel bezet, vooral ook door studenten of dokters, die tijdelijk in Leiden enkele colleges volgen of hun studie willen voltooien.

Daar komt me waarlijk mijn vrouw over mijn schouder kijken en leest het laatste, dat ik geschreven heb. Toen zegt ze: „Zet er dan ook nog bij, dat we in Oegstgeest komen wonen, als je aan den pensioenleeftijd gekomen bent.” Natuurlijk heb ik er dit heel gehoorzaam bij gezet en ik geloof waarlijk, dat ze al een landhuisje heeft uitgekozen, doch dat is wat al te vroeg, en we nemen nog geen besluit en zullen liever afwachten, hoe Gods Voorzienigheid ons leidt. Nog steeds geldt het:

Ons hart verheugt zich, dat bij God
't Bestuur is van geheel ons lot;
Dat Hij ons vreugd of ongeval,
Naar wij behoeven, zenden zal.

Komt, treën wij dan gemoedigd voort,
In vast vertrouwen op Zijn Woord;
Hoe moeilijk ons de weg ook schijn',
Het eind zal zeker zalig zijn.

GEDACHTEN

Verzameld door A. v. HAGHE.

De schoonste bloem, de roos, blijft het langst in den knop, maar bloeit ook lang voor zij begint te ontbladeren.

◎ ◎

In den rozeknop is alles wel voorbereid wat hij worden zal, maar de zonnestralen schenken hem kleur en geur.

◎ ◎

Kregen wij in alles onzen zin, de uitkomst zou ons niet naar den zin zijn.

ZONNESCHIJN

JARENLANG WOONDEN WIJ IN EEN HUIS, dat op het Noorden lag. Het was een ouderwetsch gebouw van achttien meter breed en twee verdiepingen hoog, en bijna alle kamers hadden het uitzicht op het Noord-Oosten. Wij kregen dus weinig of geen zon. Onze tuin en ons groote grasveld achter het huis hadden echter zon genoeg, en o, wat genoten wij daarvan! Zomers was het huis natuurlijk heerlijk koel, en in de schaduw van de oude vruchtboomen hadden wij op al te warme dagen ook een heerlijk, koel plekje om te zitten.

In het vroege voorjaar en den herfst benijdden wij echter onze overburen, wier huizen op de zonzijde lagen, en waar de verkwikkende zonnestralen vrij naar binnen drongen.

Eindelijk kwam er een dag, dat onze huiseigenaar het oude huis verkocht. Het werd afgebroken, en het ging ons werkelijk aan het hart. Het mooie, ruime grasveld, het rozenlaantje, de oude appelboomen, de taxushaag, de seringen, die zeker veertig jaar oud waren, alles, alles werd opgeruimd, en wij moesten een ander huis zoeken.

Gelukkig voor ons was er aan de overzijde een huis te huur. Het had wel is waar maar een heel klein tuintje, en dat lag daarenboven op het Noorden, en geen vruchtboomen en geen serre of broeikas, waar we onze lievelingsplanten konden kweken, maar al die bezwaren werden vergoed, doordat we nu aan de zonzijde woonden.

Zelfs het geringste zonnestraaltje vond zijn weg naar binnen. De geheele wereld zag er gelukkiger en vrolijker uit, als wij door onze ramen keken; en als we eens door ziekte genoodzaakt waren, onze kamer te houden, dan deed het uitzicht ons toch nog genoeglijk aan.

Onze zitkamer was groot en hoog van verdieping, en in de ruime vensterbanken zetten we onze planten. Voor de ramen aan de achterzijde zetten we onze varens. En onze geraniums en andere bloeiende planten plaatsten we alle aan de voorzijde op het Zuiden. Wij gaven de voorkeur aan planten boven gordijnen, en